Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 9. marca 2023 [1]

Vec C-680/21

UL,
SA Royal Antwerp Football Club
proti
Union royale belge des sociétés de football association ASBL,
za účasti:
Union des associations européennes de football (UEFA)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvej inštancie Brusel, Belgicko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 45 ZFEÚ – Voľný pohyb pracovníkov – Článok 165 ZFEÚ – Šport – Predpisy UEFA a pridružených národných futbalových zväzov – Miestni hráči“

I. Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý sa týka výkladu článkov 45 a 101 ZFEÚ, bol podaný v rámci konania medzi UL, futbalovým hráčom, a Royal Antwerp Football Club (ďalej len „Royal Antwerp“) na jednej strane a Union royale belge des sociétés de football association ASBL (Kráľovský belgický futbalový zväz, ďalej len „URBSFA“) a Union des associations européennes de football (Únia európskych futbalových zväzov, ďalej len „UEFA“) na strane druhej vo veci zrušenia rozhodcovského rozsudku, ktorým bola zamietnutá žaloba o neplatnosť a náhradu škody, ktorú podali UL a Royal Antwerp proti pravidlám vydaným URBSFA, UEFA a ostatnými národnými futbalovými zväzmi, ktoré sú členmi UEFA.

2. V súlade s požiadavkou Súdneho dvora sa tieto návrhy obmedzujú na aspekt voľného pohybu pracovníkov podľa článku 45 ZFEÚ. Predmetné pravidlá sa týkajú tzv. miestnych hráčov, t. j. hráčov, ktorých vychováva klub alebo národný futbalový zväz, ktorého je tento klub členom. V podstate ide o otázku, či povinný zápis určitého počtu miestnych hráčov na príslušný zoznam predstavuje neodôvodnené obmedzenie voľného pohybu pracovníkov podľa článku 45 ZFEÚ.

[1] Jazyk prednesu: angličtina.

3. V týchto návrhoch budem tvrdiť, že sporným ustanoveniam bráni článok 45 ZFEÚ (iba) v rozsahu, v akom sa vzťahujú na hráčov, ktorí nepochádzajú z konkrétneho dotknutého klubu. Nikto si nepraje nudný futbal,[2] a preto je možné podľa môjho názoru akceptovať určité obmedzenia tohto základného ustanovenia.

II. Skutkové okolnosti, konanie a prejudiciálne otázky

A. Účastníci konania

4. UL je futbalista narodený v roku 1986, ktorý má okrem belgickej štátnej príslušnosti aj štátnu príslušnosť tretej krajiny. Už veľa rokov profesionálne pôsobí v Belgicku. Niekoľko rokov hral za Royal Antwerp, profesionálny futbalový klub so sídlom v Belgicku, a v súčasnosti hrá za iný profesionálny futbalový klub v Belgicku.

5. UEFA je združenie, ktoré sa riadi švajčiarskym právom a má sídlo v Nyone (Švajčiarsko). UEFA bola založená v roku 1954 s cieľom zaoberať sa okrem iného všetkými záležitosťami týkajúcimi sa futbalu, dohliadať na rozvoj futbalu vo všetkých jeho formách a kontrolovať tento rozvoj, ako aj pripravovať a organizovať medzinárodné futbalové súťaže a turnaje na európskej úrovni. Jej členská základňa sa skladá z 55 národných futbalových zväzov, ktorých členmi sú profesionálne futbalové kluby. Najvyšším orgánom UEFA je Kongres, ktorý združuje všetkých jej členov. Výkonným orgánom UEFA je Výkonný výbor, ktorého členov volí Kongres, European Leagues (združenie Európskych líg, ďalej len „EL“), ktoré je samo osebe združením so sídlom vo Švajčiarsku, ktoré zastupuje 37 národných líg z 30 rôznych štátov, a Association européenne des clubs (Asociácia európskych klubov, ďalej len „ECA“), ktorá je orgánom zastupujúcim futbalové kluby.

6. URBSFA je neziskovým združením podľa belgického práva uznané Fédération Internationale de football association (Medzinárodná futbalová federácia, ďalej len „FIFA“), UEFA, ktorej je členom, a Comité Olympique et Interfédéral Belge (Belgický olympijský a medzifederálny výbor, ďalej len „COIB“). Jeho cieľom je zabezpečiť športovú a administratívnu organizáciu profesionálneho a amatérskeho futbalu v Belgicku, ako aj jeho propagáciu.

B. Sporné ustanovenia

1. UEFA

7. Výkonný výbor UEFA prijal 2. februára 2005 pravidlá, podľa ktorých musia profesionálne futbalové kluby, ktoré sa zúčastňujú na medziklubových súťažiach UEFA, zapísať do zoznamu, ktorým sa obmedzuje veľkosť tímu, maximálny počet 25 hráčov, a tento zoznam musí obsahovať tiež určitý minimálny počet miestnych hráčov. UEFA definuje miestnych hráčov ako hráčov, ktorí vo veku od 15 do 21 rokov trénovali vo svojom klube alebo v inom klube toho istého národného zväzu najmenej tri roky, a to bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Dňa 21. apríla 2005 na Kongrese v Talline toto „pravidlo miestnych hráčov“ schválilo 52 členských zväzov UEFA,

[2] Aj keď zarytí „aficionados“ (nadšenci), ako napríklad Nick Hornby vo svojom románe s názvom *Fever Pitch* z roku 1992, môžu tvrdiť, že „sťažovať sa na nudný futbal je trochu ako sťažovať sa na smutný koniec kráľa Leara: akosi sa to míňa účinkom“, pozri vydanie Penguin Books, 2000, s. 127.

vrátane URBSFA. Podľa predpisov UEFA od sezóny 2008/2009 kluby prihlásené do niektorej z jej súťaží musia zapísať do zoznamu obsahujúceho maximálne 25 hráčov minimálne 8 miestnych hráčov. Z týchto ôsmich hráčov musia byť aspoň štyria vychovaní predmetným klubom.

2. URBSFA

8. Príslušné pravidlá federálnych predpisov URBSFA stanovujú, že futbalové kluby, ktoré sa zúčastňujú profesionálnych futbalových divízií 1A a 1B, musia predložiť *zoznamy* obsahujúce maximálne 25 hráčov, v ktorých musia byť uvedení minimálne 8 hráči, ktorí trénovali v belgických kluboch (t. j. hráči, ktorí boli registrovaní v niektorom belgickom klube minimálne tri celé sezóny pred dovŕšením veku 23 rokov). Okrem toho aspoň traja z týchto ôsmich hráčov museli byť registrovaní v niektorom belgickom klube aspoň tri sezóny pred dovŕšením veku 21 rokov. [3]

9. Pokiaľ ide o *zápasové súpisky*, kluby musia navyše využívať hráčov zapísaných do vyššie uvedených zoznamov a musia do nich zapísať minimálne šesť hráčov, ktorí boli registrovaní v niektorom klube aspoň tri celé sezóny pred dovŕšením veku 23 rokov, z toho dve pred dovŕšením veku 21 rokov. [4]

10. V oboch prípadoch platí, že ak nie sú splnené minimálne limity, nemôžu byť takíto hráči nahradení hráčmi, ktorí nespĺňajú príslušné podmienky.

C. Spor vo veci samej

11. Dňa 13. februára 2020 podal UL žalobu na Cour belge d'arbitrage pour le sport (Belgický rozhodcovský súd pre šport, Belgicko), ktorou sa okrem iného domáhal určenia nezákonnosti pravidiel o miestnych hráčoch, ktoré prijali UEFA a URBSFA, z dôvodu porušenia článku 45 ZFEÚ [5] a s tým súvisiacej náhrady škody, ktorá bola spôsobená UL. Royal Antwerp následne dobrovoľne vstúpil do konania a taktiež požadoval náhradu škody, ktorú mu tieto pravidlá spôsobili. UEFA nebola účastníkom rozhodcovského konania.

12. Rozhodcovským rozsudkom z 10. júla 2020 Belgický rozhodcovský súd pre šport rozhodol, že uvedené nároky sú neprípustné v rozsahu, v akom sa týkajú pravidiel o miestnych hráčoch zavedených UEFA, a prípustné, ale nedôvodné, v rozsahu, v akom sa týkajú pravidiel, ktoré prijal URBSFA.

13. Pokiaľ ide o pravidlá, ktoré prijal URBSFA, Belgický rozhodcovský súd pre šport v podstate usúdil, že tieto pravidlá nenarušujú voľný pohyb pracovníkov zaručený článkom 45 ZFEÚ z dôvodov, že sa uplatňujú bez rozdielu, nespôsobujú žiadnu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti a sú v každom prípade odôvodnené legitímnymi cieľmi a nie sú im neprimerané. [6]

14. V dôsledku toho Belgický rozhodcovský súd pre šport zamietol žaloby o náhradu škody, ktoré podali UL a Royal Antwerp.

[3] Vyplýva to zo spoločného výkladu bývalých článkov P335.11 a P1422 a súčasných článkov B4.112 a B6.109 federálneho predpisu URBSFA.

[4] Vyplýva to z bývalého článku P1422 a súčasného článku B6.109 federálneho predpisu URBSFA.

[5] A článok 101 ZFEÚ.

[6] Belgický rozhodcovský súd pre šport okrem toho konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 101 ZFEÚ.

15. Dňa 1. septembra 2020 UL a Royal Antwerp podali na Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvej inštancie Brusel) žalobu o neplatnosť rozhodcovského rozsudku z dôvodu, že je v rozpore s verejným poriadkom, a to v súlade s článkom 1717 belgického súdneho poriadku.

16. Na podporu svojich tvrdení v podstate uvádzajú, že pravidlá UEFA a URBSFA týkajúce sa miestnych hráčov narúšajú voľný pohyb pracovníkov podľa článku 45 ZFEÚ, keďže tieto pravidlá obmedzujú jednak možnosť profesionálneho futbalového klubu, akým je Royal Antwerp, prijať hráčov, ktorí nespĺňajú požiadavku miestneho alebo národného pôvodu stanovenú UEFA a URBSFA, a nasadzovať ich na zápasy, a jednak možnosť hráča, akým je UL, zamestnať sa a byť nasadený na zápas klubom, v súvislosti s ktorým sa nemôže na taký pôvod odvolávať.

17. Dňa 9. novembra 2021 UEFA podala žiadosť o dobrovoľný vstup do konania, ktorá bola rozhodnutím z 26. novembra 2021 vyhlásená za prípustnú.

18. Vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd po prvé uvádza, že rozhodcovský rozsudok, ktorého zrušenie sa navrhuje, bol založený i) na čiastočnej neprípustnosti nárokov UL a Royal Antwerp a na zamietnutí zostávajúcej časti týchto nárokov ako nedôvodných a ii) na výklade a uplatňovaní dvoch ustanovení práva Únie, konkrétne článkov 45 a 101 ZFEÚ, ktorých prípadné nedodržanie by mohlo predstavovať porušenie verejného poriadku v zmysle článku 1717 belgického súdneho poriadku, a to vzhľadom na ich povahu a príslušnú judikatúru Súdneho dvora.

19. Po druhé sa vnútroštátny súd domnieva, že na to, aby mohol vydať rozsudok, je potrebné, aby Súdny dvor objasnil výklad článkov 45 a 101 ZFEÚ. Vnútroštátny súd má pochybnosti o obmedzujúcom vplyve uvedených pravidiel na voľný pohyb pracovníkov a na hospodársku súťaž, ako aj o tom, či sú uvedené pravidlá odôvodnené, vhodné, nevyhnutné a proporcionálne vzhľadom na ciele, ktoré sa nimi majú dosiahnuť. V tejto súvislosti vnútroštátny súd odkazuje najmä na tlačovú správu uverejnenú Európskou komisiou a na štúdiu vypracovanú v mene tejto inštitúcie, z ktorých vyplýva, že i) uvedené pravidlá majú alebo môžu mať obmedzujúce účinky na voľný pohyb pracovníkov a ii) otázka, či sú tieto účinky proporcionálne vo vzťahu k veľmi obmedzeným výhodám, ktoré z nich vyplývajú, vzhľadom na menej obmedzujúce alternatívne opatrenia, ktoré sa zdajú byť možné, je predmetom podrobného preskúmania, najmä v rámci konania o nesplnení povinnosti, ktoré táto inštitúcia začala.[7]

D. Prejudiciálne otázky

20. Za týchto okolností Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvej inštancie Brusel) uznesením z 15. októbra 2021, ktoré bolo doručené Súdnemu dvoru 11. novembra 2021, položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 101 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni plánu týkajúcemu sa miestnych hráčov, ktorý bol prijatý výkonným výborom UEFA 2. februára 2005, schválený 52 členskými zväzmi UEFA na kongrese v Tallinne 21. apríla 2005 a vykonaný predpismi prijatými tak UEFA, ako aj jej členskými zväzmi?

[7] Okrem toho si vnútroštátny súd kladie otázku, či je možné pravidlá o miestnych hráčoch považovať za dohodu medzi podnikmi, rozhodnutie združenia podnikov alebo zosúladený postup v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

2. Majú sa články 45 a 101 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bránia uplatneniu pravidiel zápisu a nominácie miestnych hráčov na zápasovú súpisku, ktoré boli oficiálne stanovené článkami P335.11 a P.1422 federálneho predpisu URBSFA a prevzaté v hlave 4 článku B4.1[12] a hlave 6 článku B6.109 nového predpisu URBSFA?“

21. Písomné pripomienky predložili UL, Royal Antwerp, URBSFA, UEFA, belgická, grécka, poľská, portugalská, rumunská a švédska vláda a Európska komisia. UL, Royal Antwerp, URBSFA, UEFA, poľská, rumunská a švédska vláda a Komisia sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 15. novembra 2022.

III. Posúdenie

22. Vnútroštátny súd žiada o usmernenie v súvislosti s otázkou, či sú s právom Únie zlučiteľné pravidlá UEFA (prvá otázka) a URBSFA (druhá otázka) o miestnych hráčoch. Je zaujímavé, že na rozdiel od druhej otázky sa v prvej otázke neodkazuje na článok 45 ZFEÚ.

23. Úlohou týchto návrhov je preskúmať, či sa má článok 45 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu takých pravidiel, akými sú pravidlá obsiahnuté v príslušnom predpise URBSFA, ktoré sa týkajú zápisu miestne vychovaných hráčov na zápasovú súpisku a ich nasadenia na zápas. Vzhľadom na to, že uvedený predpis URBSFA je z veľkej časti založený na pravidlách UEFA, v týchto návrhoch preskúmam aj pravidlá UEFA.

24. Svojimi otázkami sa vnútroštátny súd v podstate snaží zistiť, či sa má článok 45 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu pravidiel o miestnych hráčoch, ktoré prijali UEFA a URBSFA.

A. O prípustnosti

25. URBSFA tvrdí, že tieto dve prejudiciálne otázky by mali byť vyhlásené za neprípustné z dôvodu, že pre žalobcov vo veci samej nemajú žiadny význam a majú hypotetickú povahu. Okrem toho URBSFA tvrdí, že spor vo veci samej má výlučne vnútroštátny rozmer vzhľadom na štátnu príslušnosť UL, sídlo Royal Antwerp a územnú pôsobnosť sporných pravidiel a vnútroštátny súd má teda rozhodnúť len *inter partes*.

26. UEFA sa domnieva, že prejudiciálne otázky musia byť vyhlásené za neprípustné z dôvodu, že vnútroštátny súd dostatočne podrobne nešpecifikoval skutkový a právny kontext, v rámci ktorého ich položil, najmä totožnosť rôznych národných futbalových zväzov, ktoré zaviedli pravidlá týkajúce sa miestnych hráčov, a skutočný obsah týchto rôznych pravidiel. Uvedený súd ďalej nepreukázal, že spor vo veci samej má cezhraničnú povahu. Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania bolo prijaté pred vypočutím UEFA, nedostatočne presná a podrobná špecifikácia skutkového a právneho stavu veci znemožňovala UEFA tiež uplatniť svoje práva.

27. Podobne rumunská vláda a Komisia súhlasia s URBSFA a UEFA, že otázka týkajúca sa výkladu článku 45 ZFEÚ bola položená bez akéhokoľvek cudzieho, resp. vonkajšieho prvku v konaní vo veci samej, ale aj bez akéhokoľvek náznaku zo strany vnútroštátneho súdu, že takýto výklad spĺňa požiadavku, ktorá je neodmysliteľne spojená so samotným rozhodnutím predmetného sporu napriek jeho čisto vnútroštátnej povahe.

28. Aj keď rozumiem obavám uvedeným v predchádzajúcich bodoch,[8] otázky týkajúce sa predmetnej veci sú z môjho pohľadu prípustné.

29. Východiskom pre posúdenie námietky, že vec je neprípustná z dôvodu údajnej čisto vnútroštátnej situácie, je rozsudok Súdneho dvora vo veci Ullens de Schooten[9], v ktorom Súdny dvor prehľadne zhrnul a klasifikoval štyri situácie, v ktorých veci vyplývajúce z čisto vnútorných situácií sú napriek takejto skutočnosti prípustné z hľadiska rozhodovania o prejudiciálnej otázke. Jednou z týchto situácií je situácia, v ktorej nie je možné vylúčiť, že štátni príslušníci s bydliskom v iných členských štátoch mali alebo by mohli mať záujem na využívaní týchto slobôd pri vykonávaní činností na území členského štátu, ktorý dotknutú vnútroštátnu právnu úpravu prijal, a táto právna úprava uplatňujúca sa bez rozdielu na vnútroštátnych príslušníkov a štátnych príslušníkov iných členských štátov preto mohla mať účinky, ktoré sa neobmedzovali len na tento členský štát.[10] Z tohto pohľadu nie je možné vylúčiť, že futbalisti s bydliskom v iných členských štátoch sú predmetnými ustanoveniami odrádzaní od vstupu na belgický trh.

30. Ďalej je potrebné mať na pamäti, že v prejednávanej veci je právomoc vnútroštátneho súdu obmedzená na určenie, či rozhodcovským rozsudkom došlo k porušeniu verejného poriadku. Vnútroštátny súd musí v rámci svojho posudzovania už z podstaty veci ísť nad rámec konkrétnych skutkových okolností prejednávanej veci, keďže kritérium verejného poriadku nevyhnutne presahuje rámec jednotlivých vecí.

31. Ďalej je potrebné poznamenať, že predmetom prejednávanej veci na vnútroštátnej úrovni nie je spor medzi UL a Royal Antwerp, ale sporné ustanovenia predpisov UEFA a URBSFA. Návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, o ktorom prebieha konanie na vnútroštátnom súde, nepredstavuje hypotetickú situáciu. Uvedený rozhodcovský rozsudok vychádza z výkladu a uplatňovania článku 45 ZFEÚ[11] Belgickým rozhodcovským súdom pre šport. Vnútroštátny súd uvádza, že je povinný preskúmať opodstatnenosť tohto výkladu a uplatňovania predmetného článku s cieľom zistiť, či rozhodcovský rozsudok nie je v rozpore s verejným poriadkom. Belgický rozhodcovský súd pre šport teda uplatnil článok 45 ZFEÚ spôsobom, ktorý u vnútroštátneho súdu vyvoláva pochybnosti. Belgický rozhodcovský súd pre šport, a v širšom ponímaní ani vnútroštátny súd, nie je povolaný posúdiť konkrétnu situáciu, v ktorej sa UL nachádza. UL, ktorého neskôr podporil Royal Antwerp, sa skôr domáhal určenia nezákonnosti pravidiel o miestnych hráčoch zavedených UEFA a URBSFA z dôvodu, že porušujú právo Únie. V rámci posudzovania otázky, či je potrebné zrušiť rozhodcovský rozsudok, v ktorom sa konštatuje, že nedošlo k porušeniu práva Únie, je úlohou vnútroštátneho súdu preskúmať sporné ustanovenia v celom ich rozsahu a vo všeobecnej rovine.

32. Na záver, pokiaľ ide o tvrdenie UEFA, že nebola vypočutá pred prijatím rozhodnutia o predložení veci Súdnemu dvoru, stačí uviesť, že podľa judikatúry Súdneho dvora mu neprináleží posudzovať, či rozhodnutie, na základe ktorého mu bola vec predložená, bolo prijaté v súlade s vnútroštátnymi pravidlami upravujúcimi organizáciu súdov a súdne konanie.[12]

33. V nadväznosti na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že otázky vnútroštátneho súdu sú prípustné.

[8] UL, ako aj Royal Antwerp majú tak či tak bydlisko, resp. sídlo v Belgicku a z tohto pohľadu tu neexistuje žiadny cezhraničný prvok.

[9] Rozsudok z 15. novembra 2016 (C-268/15, EU:C:2016:874).

[10] Pozri rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, bod 50).

[11] Ako aj článku 101 ZFEÚ.

[12] Pozri napríklad rozsudok z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 29).

B. O veci samej

34. Podľa článku 45 ZFEÚ sa zabezpečí voľný pohyb pracovníkov v rámci Únie.

35. Športové činnosti, ktoré sú súčasťou hospodárskeho života, patria medzi základné slobody vyplývajúce zo Zmluvy,[13] z čoho vyplýva, že na profesionálnych futbalistov, ktorí vykonávajú hospodársku činnosť, sa má hľadieť ako na „pracovníkov“ na účely článku 45 ZFEÚ.[14]

36. Pokiaľ ide ešte o subjekty, na ktoré sa uplatňuje článok 45 ZFEÚ, je všeobecne známe, že toto ustanovenie sa vzťahuje na súkromné subjekty, ako sú UEFA a URBSFA, ktoré kolektívne regulujú zárobkovú činnosť.[15]

1. O sporných ustanoveniach

37. V tejto fáze považujem za užitočné stručne zhrnúť sporné ustanovenia.

38. Podľa predpisu UEFA sú miestni hráči definovaní ako hráči, ktorí vo veku od 15 do 21 rokov trénovali vo svojom klube alebo v inom klube toho istého národného zväzu najmenej tri roky, a to bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Podľa uvedeného predpisu UEFA musia ďalej kluby prihlásené do niektorej zo súťaží UEFA[16] zapísať do zoznamu skladajúceho sa maximálne z 25 hráčov minimálne 8 miestnych hráčov. Z týchto hráčov museli byť aspoň štyria vychovaní v predmetnom klube.

39. Podľa pravidiel URBSFA musia kluby prihlásené do súťaže, ktorá patrí do právomoci URBSFA, zapísať do *zoznamu* skladajúceho sa maximálne z 25 hráčov minimálne 8 hráčov, ktorí hrali za predmetný klub alebo iný belgický klub aspoň tri sezóny pred dovŕšením veku 23 rokov (3 z týchto 8 hráčov pred dovŕšením veku 21 rokov). Okrem toho, pokiaľ ide o *zápasové súpisky*, kluby musia využívať hráčov uvedených na predmetnom zozname a musia do tohto zoznamu zapísať aspoň 6 hráčov, ktorí boli členmi niektorého klubu aspoň počas troch celých sezón pred dovŕšením veku 23 rokov, z toho dvoch pred dovŕšením veku 21 rokov.

40. V oboch prípadoch (UEFA a URBSFA) platí, že ak nie sú splnené minimálne limity, nemôžu byť hráči nahradení inými hráčmi, ktorí nespĺňajú príslušné podmienky.

2. O obmedzení

41. Ďalej budem skúmať, či sporné ustanovenia predstavujú obmedzenie článku 45 ZFEÚ.

[13] Pozri tiež FORSTHOFF, U., EISENDLE, D. In.: GRABITZ, E., HILF, M., NETTESHEIM, M. (vyd.): *Das Recht der Europäischen Union*. 76. EL., aktualizované v máji 2022, München: C.H. Beck, čl. 49 AEUV, bod 104.

[14] Ide o ustálenú judikatúru od vydania rozsudku zo 14. júla 1976, Donà (13/76, EU:C:1976:115, bod 13). Pozri tiež rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 73). Vo všeobecnej rovine má pojem „pracovník“ podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora osobitný autonómny význam a nemožno ho vykladať reštriktívne. Za „pracovníka“ je potrebné považovať každého, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti, s výnimkou činností, ktoré sú tak obmedzené, že sa javia ako čisto okrajové a vedľajšie. Pozri rozsudok z 19. júla 2017, Abercrombie & Fitch Italia (C-143/16, EU:C:2017:566, bod 19 a citovaná judikatúra).

[15] Ide o ustálenú judikatúru od vydania rozsudku z 12. decembra 1974, Walrave a Koch (36/74, EU:C:1974:140, bod 17). Pozri tiež rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 82); z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 35), a zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 30).

[16] Ide o tieto štyri súťaže: Liga majstrov UEFA, Európska liga UEFA, Európska konferenčná liga UEFA a Superpohár UEFA.

42. UL a Royal Antwerp, ako aj Komisia [17] zastávajú názor, že sporné ustanovenia ovplyvňujú nielen voľný pohyb pracovníkov v Únii, ale predstavujú aj nepriamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti. UEFA a URBSFA na druhej strane tvrdia, že sporné ustanovenia sa nielenže uplatňujú bez rozdielu na všetkých hráčov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, ale že nepredstavujú ani prekážku voľnému pohybu hráčov.

43. Domnievam sa, že sporné ustanovenia môžu viesť k nepriamej diskriminácii štátnych príslušníkov iných členských štátov. Je nesporné, že čím je hráč mladší, tým je pravdepodobnejšie, že bude mať bydlisko v mieste svojho pôvodu. [18] Sú to teda nevyhnutne hráči z iných členských štátov, ktorých postavenie bude negatívne ovplyvnené spornými ustanoveniami.

44. Sporné ustanovenia v skutočnosti predstavujú požiadavku, ktorú môžu splniť len tí, ktorí sa nachádzali na určitom mieste. V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vnútroštátne pravidlá, ktoré rozlišujú na základe bydliska, môžu pôsobiť najmä v neprospech štátnych príslušníkov iných členských štátov, keďže osobami, ktoré v príslušnom členskom štáte nemajú bydlisko, sú najčastejšie cudzinci. [19] V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora taktiež platí, že kvalifikačné požiadavky potrebné na prijatie do určitých povolaní predstavujú nepriamo diskriminačné obmedzenie slobody pohybu pracovníkov. [20] Pravidlá týkajúce sa miestnych hráčov pravdepodobne obmedzia možnosti hráčov, ktorí sú občanmi Únie, slobodne opustiť klub v jednom členskom štáte a prestúpiť do klubu v inom členskom štáte. Aj keď sú sporné ustanovenia formulované neutrálne, zvýhodňujú miestnych hráčov oproti hráčom z iných členských štátov. [21]

45. V každom prípade, aj keby sa rozhodlo, že sporné ustanovenia nie sú nepriamo diskriminačné, *quod non*, určite predstavujú (jednoduché) obmedzenie voľného pohybu futbalistov. V tejto súvislosti pripomínam, že Súdny dvor rozhodol, že pravidlá, ktoré zakazujú basketbalovému klubu nasadiť hráčov z iných členských štátov do zápasov v rámci národných majstrovstiev, ak sa ich prestup uskutočnil po určitom dátume, „predstavujú prekážku voľného pohybu pracovníkov“ [22].

46. Iba na okraj uvádzam, že definícia miestnych hráčov, ktorú stanovili UEFA a URBFSA a podľa ktorej sú miestni hráči nielen hráči pochádzajúci z daného klubu, ale aj z príslušnej národnej ligy, je na určenie obmedzenia nepodstatná. V oboch prípadoch totiž 8 hráčov nemôže pochádzať z klubu v inom členskom štáte, zatiaľ čo 17 hráčov môže. Rozlišovanie medzi klubovými hráčmi a hráčmi z tej istej ligy sa však stáva relevantným, pokiaľ ide o určenie proporcionality sporných ustanovení.

[17] Ktorá, ako je uvedené vyššie, napriek tomu považuje otázku za neprípustnú z dôvodu údajnej neexistencie cezhraničného prvku.

[18] To však neznamená, že neexistujú hráči, ktorí sa sťahujú do zahraničia v mimoriadne nízkom veku. Ide však iba o malú časť hráčov a predstavuje to výnimku, ktorá potvrdzuje pravidlo, že čím mladší je hráč, tým viac je pravdepodobnejšie, že bude miestny.

[19] Pozri napríklad, pokiaľ ide o článok 45 ZFEÚ, rozsudok zo 7. mája 1998, Clean Car Autoservice (C-350/96, EU:C:1998:205, bod 29 a citovaná judikatúra). Pozri tiež ZAWIDZKA-ŁOJEK, A.: Ochrona interesu ogólnego na rynku wewnętrznym - dopuszczalne wyjątki i ograniczenia swobód. Model ochrony. In: *System Prawa Unii Europejskiego*, zväzok 7, Prawo rynku wewnętrznego, Warszawa: C.H. Beck, 2020, bod 197.

[20] Pozri napríklad rozsudok z 15. októbra 1987, Heylens a i. (222/86, EU:C:1987:442, body 9 až 11).

[21] Pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o pravidlá UEFA, tiež KLIESCH, J.: *Der Status des Profifußballers im Europäischen Recht*. Baden-Baden: Nomos, 2017, s. 215.

[22] Pozri rozsudok z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 49). Súdny dvor tu výslovne odkazuje na svoj rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, body 99 a 100). Okrem toho Súdny dvor vo svojom rozsudku zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 35), rozhodol, že francúzska kolektívna zmluva, ktorá vyžaduje, aby „joueur espoir“ (nádejný hráč, t. j. hráč vo veku od 16 do 22 rokov) po skončení svojho tréningového obdobia pod hrozbou žaloby o náhradu škody podpísal profesionálnu zmluvu s klubom, v ktorom trénoval, mohla tohto hráča odradiť od uplatnenia svojho práva na voľný pohyb.

3. Odôvodnenie

47. Prekážka voľného pohybu pracovníkov nemôže byť odôvodnená, pokiaľ po prvé neslúži na zabezpečenie jedného z dôvodov uvedených v článku 45 ods. 3 ZFEÚ [23] alebo naliehavého dôvodu všeobecného záujmu [24] a po druhé nie je dodržaná zásada proporcionality, čo znamená, že obmedzenie nie je vhodné na zabezpečenie konzistentného a systematického dosiahnutia sledovaného cieľa a ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie. [25]

a) O článku 165 ZFEÚ

48. Vzhľadom na skutočnosť, že viacerí účastníci konania sa vo svojich podaniach v značnej miere odvolávajú na článok 165 ZFEÚ, je vhodné na tomto mieste právnej analýzy uviesť niekoľko poznámok k tomuto ustanoveniu.

49. Článok 165 ZFEÚ, ktorý sa včlenil do Zmlúv spolu s Lisabonskou zmluvou, [26] sa zaoberá troma odlišnými, ale vzájomne prepojenými otázkami: vzdelávaním, mládežou a športom. Skladá sa zo štyroch odsekov. Odsek 1 stanovuje všeobecný cieľ a účel tohto ustanovenia, ktorým je to, že Únia prispieva k podpore európskych záležitostí týkajúcich sa športu, pričom zohľadňuje jeho osobitnú povahu, jeho štruktúry založené na dobrovoľnosti, ako aj jeho spoločenskú a vzdelávaciu úlohu. Odsek 2 potom stanovuje, na čo presne sa činnosť Únie zameriava – s čím nemožno nesúhlasiť: [27] rozvoj európskeho rozmeru v športe podporovaním spravodlivosti a otvorenosti pri športových súťažiach a spolupráce medzi subjektmi zodpovednými za šport, ako aj ochranou fyzickej a morálnej integrity športovcov, najmä mladých športovcov. V odseku 3 sa zdôrazňuje význam podpory spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy. [28] A na záver, čo je rozhodujúce, odsek 4 umožňuje politickým inštitúciám Únie [29] „v súlade s riadnym legislatívnym postupom“ prijímať „podporné opatrenia bez toho, aby harmonizovali“ [30] a Rade (samostatne) umožňuje na návrh Komisie prijímať odporúčania.

1) Doslovný výklad

50. Zo znenia článku 165 ZFEÚ už priamo vyplývajú tieto skutočnosti.

51. Po prvé uvedené ustanovenie je adresované Únii, a nie členským štátom alebo iným verejnoprávnym subjektom, nieto ešte súkromnoprávnym. Po druhé použité formulácie („prispieva“, „podpora“, „zohľadňuje“, „rozvoj“, „spolupráca“) sa typicky nachádzajú v právne nevynútiteľných predpisoch (tzv. „soft law“). Po tretie článok 165 ZFEÚ sa vzťahuje na

[23] Verejný poriadok, verejná bezpečnosť alebo verejné zdravie.

[24] Súdny dvor v priebehu rokov používal rôzne pojmy na označenie dôvodov nehospodárskej povahy ako odôvodnenia, ktoré boli (a sú) rozvíjané judikatúrou. Pozri MARTUCCI, F.: *Droit du marché intérieur de l'Union européenne*. Paris: Presses Universitaires de France, 2021, bod 261. Na uľahčenie budem v týchto návrhoch používať pojem „naliehavý dôvod všeobecného záujmu“.

[25] Pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 104); zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 38), a z 10. októbra 2019, Krah (C-703/17, EU:C:2019:850, bod 55).

[26] Pozri v súvislosti s genézou tohto ustanovenia návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Rantos vo veci European Superleague Company (C-333/21, EU:C:2022:993, bod 29).

[27] Zo siedmich cieľov uvedených v tomto odseku sa šesť týka vzdelávania a len jeden športu.

[28] Pokiaľ ide o odkaz na Radu Európy, uvedené ustanovenie predstavuje osobitnú emanáciu všeobecnej povinnosti, ktorú má Únia podľa článku 220 ods. 1 ZFEÚ, a to povinnosť nadviazať všetky vhodné formy spolupráce s Radou Európy. Pozri aj návrhy, ktoré som predniesol vo veci The English Bridge Union (C-90/16, EU:C:2017:464, bod 33).

[29] Na účely týchto návrhov chápem ako politické inštitúcie Únie Komisiu, Radu a Parlament.

[30] Pripúšťam, že určitú dobu trvá, kým sa človek zorientuje v tomto ustanovení, ktoré orwellovským spôsobom umožňuje politickým inštitúciám uchýliť sa k riadnemu legislatívnemu postupu, aby prijali… čokoľvek, len nie právne predpisy.

profesionálny aj rekreačný šport bez ohľadu na to, či sa vykonáva v kluboch alebo individuálnym spôsobom.[31] Po štvrté, aj keď uvedené ustanovenie odkazuje na riadny legislatívny postup, článok 165 ods. 4 ZFEÚ *nepredstavuje* právny základ, ktorý by umožňoval politickým inštitúciám prijímať právne záväzné akty v zmysle článku 288 ZFEÚ.[32] Článok 165 ods. 4 ZFEÚ teda nie je ničím iným ako „umelým právnym základom“ a je typický pre problematiku, ktorá patrí do oblasti politiky Únie bez toho, aby členské štáty ako „páni Zmlúv“ boli ochotné priznávať Únii akékoľvek súvisiace legislatívne právomoci. Tento druhý aspekt sa už mimochodom odráža v článku 2 ods. 5 a článku 6 písm. e) ZFEÚ: v oblasti športu nie je „právomoc“ Únie legislatívna, ale je obmedzená na vykonávanie „činností, ktorými podporuje, koordinuje alebo dopĺňa činnosti členských štátov“[33].

2) Systematický a teleologický výklad

52. Pokiaľ ide o postavenie článku 165 ZFEÚ v rámci štruktúry Zmluvy o FEÚ, je potrebné poznamenať, že vzhľadom na to, že sa nachádza v hlave XII tretej časti Zmluvy o FEÚ,[34] článok 165 ZFEÚ je zaradený medzi všetky ostatné oblasti politiky Únie.

53. Z vyššie uvedeného je možné vyvodiť tieto skutočnosti.

54. Po prvé článok 165 ZFEÚ nie je ustanovením so všeobecnou pôsobnosťou v zmysle hlavy II prvej časti Zmluvy o FEÚ.[35] Po druhé UEFA a URBSFA ako súkromnoprávne subjekty v rozsahu, v akom kolektívnym spôsobom upravujú zárobkovú činnosť, neuplatňujú ani nevykonávajú politiku Únie. Takáto činnosť prináleží normotvorcovi Únie (ako aj tým, ktorí transponujú, uplatňujú a vykonávajú sekundárne právo). UEFA a URBSFA sa naopak snažia odvolávať na cieľ, ktorým je verejný poriadok, aby odôvodnili obmedzenie základnej slobody. Pokiaľ ide o prejednávanú vec, z funkčného hľadiska nie sú porovnateľné s inštitúciou Únie, ktorá koná[36] na základe článku 165 ZFEÚ, ale s členským štátom, ktorý sa snaží odôvodniť obmedzenie základnej slobody. Inými slovami v danom prípade ide o *negatívnu* integráciu, keď má subjekt v úmysle obmedziť základnú slobodu, aby podporil inú politiku, ktorú považuje za dôležitejšiu. Táto iná politika patrí do oblasti športu. Po tretie UEFA ani URBSFA neprináleží vykonávať činnosť Únie podľa článku 165 ZFEÚ. Ide o súkromnoprávne subjekty, ktoré okrem regulačných funkcií vykonávajú aj hospodárske funkcie. Po štvrté politické inštitúcie Európskej únie môžu samozrejme podľa svojho uváženia slobodne vyhlásiť[37] európsky športový model na základe článku 165 ZFEÚ alebo na inom základe. To však neznamená, že funkcie, ktoré prináležia inštitúciám Únie, sú tak či tak zabezpečované externe prostredníctvom UEFA alebo URBSFA. Po piate UEFA a URBSFA nemôžu odkazom na článok 165 ZFEÚ získať bianko šek na účely

[31] Pozri v tomto zmysle aj ODENDAHL, K.: In PECHSTEIN, M., NOWAK, C., HÄDE, U., (vyd.): *Frankfurter Kommentar zu EUV, GRC und AEUV*. Band III, Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, čl. 165 AEUV, bod 9.

[32] To znamená: nariadenia, smernice a rozhodnutia.

[33] Pozri článok 2 ods. 5 a článok 6 písm. e) ZFEÚ. V článku 2 ods. 5 sa ďalej uvádza, že takéto činnosti nenahrádzajú právomoc členských štátov v týchto oblastiach.

[34] To znamená, že sa nachádza medzi Európskym sociálnym fondom a kultúrou.

[35] Takéto privilégium je vyhradené pre otázky, ktoré „páni Zmlúv“ zjavne považujú za dôležitejšie, ako je – ak uvediem len niekoľko príkladov – zákaz diskriminácie (články 8 a 10 ZFEÚ), životné prostredie (článok 11 ZFEÚ), ochrana spotrebiteľa (článok 12 ZFEÚ) alebo ochrana údajov (článok 16 ZFEÚ).

[36] Opatrne používam pojem „konať“ z dôvodu neexistencie vhodnejšieho pojmu, pretože ako už bolo uvedené, článok 165 ZFEÚ neumožňuje inštitúciám Únie vydávať právne predpisy v pravom zmysle slova.

[37] Iba na okraj poznamenávam, že politické inštitúcie sa zjavne rozhodli, že nebudú harmonizovať ani regulovať športové záležitosti súvisiace s vnútorným trhom prostredníctvom článku 114 ZFEÚ.

obmedzovania základnej slobody podľa článku 45 ZFEÚ. Obmedzenia tejto základnej slobody zo strany subjektov, ako sú UEFA a URBSFA, sa musia posudzovať rovnako ako všetky ostatné obmedzenia, teda podľa štandardných zásad.

3) Dôsledky na prejednávanú vec

55. Všetky uvedené skutočnosti neznamenajú, že právna hodnota článku 165 ZFEÚ je taká obmedzená [38], že nemá žiadny vplyv na prejednávanú vec. Uvedené ustanovenie je totiž užitočné z dvoch hľadísk: po prvé na identifikáciu odôvodnenia obmedzenia podľa článku 45 ZFEÚ, známeho ako naliehavý dôvod všeobecného záujmu, a po druhé ako ukazovateľ toho, čo je v celej Únii prijateľné, pokiaľ ide o uskutočnenie testu proporcionality. [39] Presne takto Súdny dvor postupoval aj v minulosti. [40]

b) Určenie naliehavého dôvodu všeobecného záujmu

56. UEFA a URBSFA v podstate uviedli dva odlišné naliehavé dôvody všeobecného záujmu: podpora výchovy a náboru mladých hráčov a zlepšenie konkurenčnej rovnováhy medzi tímami v klubových súťažiach UEFA a národných súťažiach. Ďalším uvádzaným naliehavým dôvodom všeobecného záujmu je ochrana mladých hráčov, keďže by sa malo zachovať ich sociálne a rodinné prostredie a malo by sa zabrániť prerušeniu ich bežného vzdelávania.

57. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že Súdny dvor zrejme vychádza zo skutočnosti, že ak sa subjekty, akými sú UEFA a URBSFA, ktoré sú viazané článkom 45 ZFEÚ, snažia odvolávať na dôvody obmedzenia, verejnoprávna alebo súkromnoprávna povaha sporných ustanovení nemá žiadny vplyv na rozsah alebo obsah takýchto dôvodov. [41]

58. S týmto tvrdením môžem súhlasiť a rozumiem všeobecnému záujmu na zachovaní jednotného režimu týkajúceho sa článku 45 ZFEÚ bez ohľadu na to, či obmedzenia pochádzajú od verejnoprávnych alebo súkromnoprávnych subjektov. Napriek tomu je dôležité mať na pamäti, že takéto súkromnoprávne subjekty, akými sú UEFA alebo URBSFA, na rozdiel od členského štátu ako verejnoprávneho subjektu, v súlade so svojimi príslušnými účelmi sledujú ciele, ktoré majú hospodársku povahu. [42] Takéto ciele môžu byť niekedy v rozpore s verejnými cieľmi. UEFA a URBSFA okrem toho vykonávajú regulačné aj hospodárske funkcie. Vzhľadom na

[38] Súdny dvor okrem toho rozhodol, že článok 165 ZFEÚ, vykladaný spoločne s pravidlami Zmluvy týkajúcimi sa občianstva, článkami 18 a 21 ZFEÚ, bráni určitým pravidlám národného športového zväzu, ktoré obmedzujú slobodu pohybu. Pozri rozsudok z 13. júna 2019, TopFit a Biffi (C-22/18, EU:C:2019:497).

[39] Z tohto pohľadu môžem plne súhlasiť s návrhmi, ktoré predniesol generálny advokát Rantos vo veci European Superleague Company (C-333/21, EU:C:2022:993, bod 42), v ktorých je uvedené, že „hoci sa teda na osobitné charakteristiky športu nemožno odvolávať na účely vylúčenia športových činností z pôsobnosti Zmlúv o EÚ a o FEÚ, odkazy na tieto osobitosti a na spoločenskú a vzdelávaciu úlohu športu, ktoré sú uvedené v článku 165 ZFEÚ, môžu byť relevantné najmä na účely analýzy, v oblasti športu, prípadného objektívneho odôvodnenia obmedzení hospodárskej súťaže alebo základných slobôd“.

[40] Pozri rozsudok zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 39). Pozri v súvislosti so slobodou usadiť sa podľa článku 49 ZFEÚ tiež rozsudok zo 7. septembra 2022, Cilevičs a i. (C-391/20, EU:C:2022:638, bod 59), v ktorom Súdny dvor len voľne odkazuje na článok 165 ZFEÚ predtým, ako sa zaoberá reštriktívnou povahou vnútroštátneho opatrenia, ktoré jednoznačne patrilo do oblasti pôsobnosti článku 165 ZFEÚ.

[41] Pozri rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 86).

[42] Pozri tiež WEATHERILL, S.: *European Sports Law*. Haag: T.M.C. Asser, 2007, s. 60, ktorý konštatuje, že aj keď je prístup Súdneho dvora „logicky čistý“, „nie je jasné, ako je možné pojmy obsiahnuté v [článku 45 ods. 3 ZFEÚ] primerane pretransformovať tak, aby vyhovovali súkromnému sektoru“, a ktorý ďalej poukazuje na riziko, že umožnenie súkromným stranám odvolávať sa na verejné dôvody na odôvodnenie obmedzenia „môže spôsobiť ich nadmerné využívanie“.

to, že tieto funkcie nie sú oddelené, musí nevyhnutne dôjsť ku konfliktu záujmov. Inak povedané, UEFA a URBSFA by sa správali iracionálne, ak by sa pokúšali presadzovať verejné ciele, ktoré sú v priamom rozpore s ich obchodnými záujmami.

59. Keď sa členské štáty snažia odôvodniť obmedzenia základnej slobody, predpokladá sa, že ich úmyslom je presadzovať viac všeobecný záujem než záujem vnútorného trhu. V prípade súkromnoprávneho subjektu to tak nie je a túto skutočnosť je potrebné zohľadniť v analýze uvedenej nižšie v týchto návrhoch. Z tohto dôvodu dávam prednosť pojmom, ktoré Súdny dvor použil vo svojom rozsudku vo veci Angonese, v ktorom hovorí o „legitímne sledovanom cieli“ [43] bez toho, aby konkretizoval, že takýto cieľ musí byť nevyhnutne vo *verejnom* záujme. Z uvedeného dôvodu je o to dôležitejšie preskúmanie prvku *verejného* záujmu v naliehavých dôvodoch, ktoré uviedli UEFA a URBSFA.

60. Pokiaľ ide o profesionálny šport, Súdny dvor už mal príležitosť stanoviť, že vzhľadom na značný spoločenský význam športovej činnosti a najmä futbalu v Únii treba cieľ spočívajúci v podpore náboru a výchovy mladých hráčov uznať ako legitímny. [44] To isté platí pre cieľ týkajúci sa zachovania rovnováhy medzi klubmi prostredníctvom zachovania určitej miery rovnosti a neistoty, pokiaľ ide o výsledky. [45]

c) O proporcionalite

61. Sporné ustanovenia musia byť tiež v súlade so zásadou proporcionality, čo znamená, že musia byť vhodné na zabezpečenie dosiahnutia sledovaných cieľov konzistentným a systematickým spôsobom a nesmú ísť nad rámec toho, čo je na ich dosiahnutie nevyhnutné. Posúdenie proporcionality sporných ustanovení prináleží vnútroštátnemu súdu. Pokiaľ ide o proporcionalitu pravidiel o miestnych hráčoch, dôkazné bremeno nesú UEFA a URBSFA.

62. Na základe informácií, ktoré boli Súdnemu dvoru poskytnuté, a vyjadrení jednotlivých účastníkov konania sa domnievam, že Súdny dvor má dostatočné množstvo informácií na to, aby mohol vnútroštátnemu súdu poskytnúť usmernenie v otázke kritéria proporcionality.

63. Preukážem, že niektoré obmedzenia sú odôvodnené.

64. Ako sa uvádza v právnickej literatúre, vo všeobecnosti platí, že: „Športové pravidlá majú hospodárske dopady. Bez niektorých základných pravidiel by však šport neexistoval.“ [46] Špecifické trhy súťažného športu sú závislé na existencii konkurentov. Neexistencia obmedzení by potenciálne mohla viesť k situácii, že by sa jeden klub, ktorý by bol schopný kúpiť všetkých hráčov, dostal do pozície, v ktorej by ho *de facto* ostatné kluby nemohli poraziť. Bola by škoda, ak by napríklad *Wisła Kraków* mala také postavenie, že by dominovala celej poľskej lige. Tá „krásna hra“ by stratila časť svojej príťažlivosti.

[43] Pozri rozsudok zo 6. júna 2000 (C-281/98, EU:C:2000:296, bod 42). Pozri v tomto zmysle aj MŰLLER-GRAFF, P.-C.: Die horizontale Direktwirkung der Grundfreiheiten, In: *Europarecht*, 2014, s. 3 – 29, na s. 12.

[44] Pozri rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 106), a zo 16. marca 2010, Olympique Lyonnais (C-325/08, EU:C:2010:143, bod 39).

[45] Pozri rozsudok z 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, bod 106). Súdny dvor tiež uznal regulárnosť športových súťaží za platný cieľ; pozri rozsudky z 11. apríla 2000, Deliège (C-51/96 a C-191/97, EU:C:2000:199, bod 64), a z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine (C-176/96, EU:C:2000:201, bod 53). V prejednávanej veci však nejde o takúto regulárnosť súťaže, ale skôr o podmienky, ktoré musí klub splniť, aby sa mohol zúčastniť súťaže.

[46] Pozri WEATHERILL, S.: c. d., s. 336.

1) O vhodnosti

65. Sporné ustanovenia musia byť vhodné na splnenie požiadaviek vzťahujúcich sa na naliehavé dôvody týkajúce sa všeobecného záujmu, t. j. že pravidlá o miestnych hráčoch musia byť vhodné na podporu výchovy a náboru mladých hráčov a na zlepšenie konkurenčnej rovnováhy medzi tímami v klubových súťažiach UEFA a národných súťažiach.

i) O tréningu a nábore mladých hráčov

66. Sporné ustanovenia sú zo svojej podstaty vhodné na dosiahnutie cieľa, ktorým je výchova a nábor mladých hráčov, čo okrem iného uznáva aj Royal Antwerp. [47]

67. Pokiaľ však ide o definíciu miestnych hráčov, mám určité pochybnosti o všeobecnej koherencii sporných ustanovení. Ak sa za miestneho hráča považuje, ako je to v prípade pravidiel UEFA a URBSFA, nielen hráč vychovaný samotným klubom, ale aj hráč vychovaný iným klubom v národnej lige, kladiem si otázku, či sporné ustanovenia naozaj prispievajú k dosiahnutiu cieľa, aby kluby vychovávali mladých hráčov. V tejto súvislosti poznamenávam, že podľa pravidiel UEFA musí byť aspoň polovica miestnych hráčov (t. j. štyria) vychovaných predmetným klubom. Táto skutočnosť síce zmierňuje situáciu, ale nerieši podstatu problému, ktorou je samotná definícia miestneho hráča.

68. Tieto pochybnosti sa zjavne prehlbujú, ak je príslušná národná liga významná, a preto sa podľa môjho názoru zdá, že pravidlá UEFA vyvolávajú viac otázok ako pravidlá URBSFA, ktorý je v porovnaní s UEFA menšou ligou. Ak by si klub vo významnej národnej lige mohol „kúpiť“ až polovicu miestnych hráčov, cieľ spočívajúci v podpore tohto klubu vo výchove mladých hráčov by bol zmarený.

69. Aj keď v dôsledku uvedeného považujem požiadavku zápisu vopred stanoveného počtu miestnych hráčov na zoznam za opodstatnenú, nevidím dôvod – z hľadiska výchovy – na rozšírenie definície miestnych hráčov na hráčov pôsobiacich mimo takého klubu, ale v rámci príslušnej národnej ligy. [48]

ii) Zlepšenie konkurenčnej rovnováhy tímov

70. Rovnaké úvahy sa uplatňujú aj na cieľ zlepšenia konkurenčnej rovnováhy tímov. Ak na základe sporných ustanovení budú všetky kluby povinné vychovávať hráčov, potom by sa pravdepodobne celkovo zvýšila konkurenčná rovnováha tímov. Zopakujem, že takýto cieľ bude zmarený v rozsahu, v akom budú môcť kluby využívať miestnych hráčov z iných klubov v rámci tej istej ligy.

iii) Záver

71. Na záver je možné uviesť, že sporné ustanovenia nie sú koherentné a z tohto dôvodu nie sú vhodné na dosiahnutie cieľov vychovávania mladých hráčov a zlepšovania konkurenčnej rovnováhy tímov v tom rozsahu, že medzi miestnymi hráčmi, ktorí musia byť uvedení na zozname, môžu byť aj hráči nepochádzajúci z daného klubu.

[47] Pozri bod 38 pripomienok, ktoré predložil Royal Antwerp.

[48] Pokiaľ sa vychádza zo skutočnosti, že kluby by mali mať potrebnú voľnosť pri využívaní nielen svojich vlastných hráčov, ale aj hráčov z tej istej ligy, tvrdím, že takáto voľnosť by sa skôr dosiahla znížením počtu miestnych hráčov a zároveň obmedzením definície na hráčov vychovaných domácim klubom.

72. To znamená, že ustanovenia URBSFA nie sú vhodné v celom ich rozsahu na dosiahnutie uvedených cieľov, zatiaľ čo ustanovenia UEFA sú na to vhodné len čiastočne.

2) O nevyhnutnosti

73. Sporné ustanovenia ďalej nesmú ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa, ktorým je výchova a nábor mladých hráčov.

i) O miere voľnej úvahy UEFA a URBSFA

74. UEFA predovšetkým tvrdí, že existuje ustálená judikatúra, podľa ktorej majú „profesionálne regulačné orgány" „značnú mieru voľnej úvahy" pri výbere konkrétneho riešenia daného problému.

75. V tejto súvislosti poznamenávam, že UEFA odkazuje len na jeden (zásadný) rozsudok Súdneho dvora [49], v ktorom vnútroštátny súd musel posudzovať opatrenia prijaté holandskou advokátskou komorou. [50] Zdá sa mi ťažké vyvodiť z osobitostí uvedenej veci všeobecnú zásadu, podľa ktorej by súkromnoprávne subjekty viazané článkom 45 ZFEÚ mali v porovnateľných situáciách väčšiu mieru voľnej úvahy pri ich rozhodovaní než členské štáty.

76. Skôr sa domnievam, že pokiaľ ide o všeobecné posudzovanie subjektov, ktoré majú v úmysle odôvodňovať obmedzenia článku 45 ZFEÚ, uplatňuje sa štandardná judikatúra. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že subjekty viazané článkom 45 ZFEÚ majú samozrejme určitú voľnosť v rámci posudzovania, či je sledovanie určitých záujmov nevyhnutné a akými prostriedkami by sa malo uskutočniť. Z tohto hľadiska Súdny dvor pripúšťa širší a užší rozsah voľnej úvahy, ktorá sa nezakladá na autorstve (členského štátu alebo „profesijného regulátora"), ale na predmete cieľa sledovaného odôvodnením. Súdny dvor tak umožnil pomerne širokú mieru voľnej úvahy v „citlivých otázkach", ako je vysielanie pracovníkov [51] alebo v otázkach „osobitnej povahy", ako sú lotérie. [52] Klasickou situáciou, v ktorej Súdny dvor umožňuje určitú mieru voľnej úvahy, je tiež oblasť verejného zdravia. [53] Je možné tvrdiť, že miera voľnej úvahy sa zvyšuje v rozsahu, v akom sledovaná problematika presahuje rámec obvyklej hospodárskej politiky. [54]

77. Tak to však nie je v tejto veci. Výchova a nábor mladých hráčov má silný hospodársky aspekt, rovnako ako cieľ zlepšenia konkurenčnej rovnováhy tímov. Ako uviedol Royal Antwerp vo svojich pripomienkach, hráči, vrátane mladých hráčov, majú trhovú hodnotu, ktorá vo všetkých smeroch ovplyvňuje týchto hráčov a tiež aj kluby, pokiaľ ide o prípadné prestupy.

78. V dôsledku uvedeného teda nevidím žiadny dôvod na odchýlenie sa od ustálenej judikatúry a poskytnutie UEFA a URBSFA širšej miery voľnej úvahy, než platí štandardne pre členské štáty pri odôvodňovaní obmedzenia článku 45 ZFEÚ.

[49] Pozri body 50 a 80 písomných pripomienok UEFA, v ktorých UEFA odkazuje na rozsudok z 19. februára 2002, Wouters a i. (C-309/99, EU:C:2002:98, bod 110).

[50] Podobne v rozsudku z 28. februára 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127, bod 96), Súdny dvor odkazom na svoj rozsudok z 19. februára 2002, Wouters a i. (C-309/99, EU:C:2002:98), posudzoval, či obmedzujúce opatrenia nariadenia autorizovaných účtovníkov je možné „primerane" považovať za nevyhnutné na zabezpečenie kvality poskytovaných služieb.

[51] Pozri rozsudok zo 17. decembra 1981, Webb (279/80, EU:C:1981:314, bod 18), pokiaľ ide o slobodné poskytovanie služieb.

[52] Pozri rozsudok z 24. marca 1994, Schindler (C-275/92, EU:C:1994:119, bod 59 a nasl.) pokiaľ ide o slobodné poskytovanie služieb.

[53] Pozri napríklad rozsudok zo 16. decembra 2010, Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, bod 63 a nasl.), pokiaľ ide o voľný pohyb tovaru a slobodné poskytovanie služieb.

[54] Pozri v tomto zmysle tiež FORSTHOFF, U., EISENDLE, D.: c. d., bod 397.

ii) O menej obmedzujúcich opatreniach

79. Alternatívnymi opatreniami, na ktoré sa odvolávajú najmä UL a Royal Antwerp, sú priame kompenzácie za výchovu mladých hráčov alebo prerozdelenie príjmov.

80. Ako tiež zdôraznila Komisia, nebolo preukázané, že by takéto opatrenia boli menej obmedzujúce a predstavovali by menšiu prekážku voľného pohybu podľa článku 45 ZFEÚ. Niektoré z týchto opatrení, ako platový strop, by totiž v závislosti od ich konkrétnej podoby mohli dokonca viac obmedzovať schopnosť klubov prijímať hráčov, zatiaľ čo systémy kompenzácií za investície súvisiace s výchovou by priamo ovplyvňovali rovnosť príležitostí a vyžadovali by si značné administratívne opatrenia, náklady a monitorovanie.

81. Okrem toho nič nenasvedčuje tomu, že by takéto opatrenia boli *rovnako účinné* na dosiahnutie toho istého cieľa, ktorým je výchova mladých hráčov. Najmä finančne silné kluby by mohli využívať taktiku, že by nevychovávali mladých hráčov, ale kupovali by si ich od iných klubov, čím by došlo k zmareniu zamýšľaného cieľa výchovy mladých hráčov, ako aj celkového cieľa zlepšenia konkurenčnej rovnováhy medzi tímami.[55]

iii) Záver

82. Na záver je možné konštatovať, že sporné ustanovenia sa v rozsahu, v akom sú vhodné, zdajú byť nevyhnutné na dosiahnutie cieľov výchovy mladých hráčov a zlepšenia rovnováhy tímov.

IV. Návrh

83. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvej inštancie Brusel, Belgicko) takto:

Článok 45 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu pravidiel týkajúcich sa miestnych hráčov, ktoré prijali Únia európskych futbalových zväzov (UEFA) a Union royale belge des sociétés de football association (URBSFA), podľa ktorých sú kluby povinné na účely účasti v príslušných súťažiach zapisovať do zoznamu minimálne 8 miestnych hráčov z maximálneho počtu 25 hráčov, a to v rozsahu, v akom títo miestni hráči môžu pochádzať z iného klubu patriaceho do príslušného národného futbalového zväzu.

[55] Pozri v tejto súvislosti aj KLIESCH, J.: *Der Status des Profifußballers im Europäischen Recht*. Baden-Baden: Nomos, 2017, s. 232.